

Ungdomsföreningarnas Teaterbibliotek. VII.

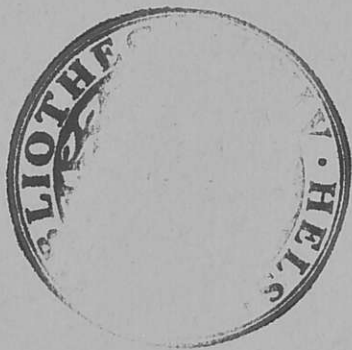
DE' VA' SJUTTON

LUSTSPEL I EN AKT

AV

JOSEFINA BENGTS

HELSINGFORS 1917
SÖDERSTRÖM & C:o FÖRLAGSAKTIEBOLAG

Ungdomsföreningarnas Teaterbibliotek. VII

DE' VA' SJUTTON

LUSTSPEL I EN AKT

AF

JOSEFINA BENGTS

(Efter en berättelse af Henrik Wranér)

HELSINGFORS 1917

SÖDERSTRÖM & C:o FÖRLAGSAKTIEBOLAG

HELSINGFORS 1917
FRENCKELLSKA TRYCKERI-AKTIEBOLAGET

81 0594

PERSONER:

Saxman, hufvudredaktör
Vitzell, biträdande redaktör
Katrina, städerska på redaktionslokalen
Blomkvist, poliskonstapel
Samuel Pettersson, en äldre bonde, kyrkvärd
Ingrid, hans dotter
Johan Andersson, en ung bonde
Faktorn

Händelsen försiggår en förmiddag på en redaktionslokal i en småstad.

Scenen är en redaktionslokal. Två dörrar, en till vänster, en i fonden. Till höger ett fönster som står öppet. Möblemanget: skrifbord, ett annat bord och några stolar. På krokarna i väggarna äro upphängda stora tidningsknippen af Hufvudstadsbladet, Dagens Press samt en mängd andra tidningar. Tidningsbundtar ligga här och där. Under skrifbordet en stor papperskorg. Katrina klädd i bredt förkläde och en duk knuten om huvudet, är sysselsatt med städning. Blomkvist står utanför fönstret, med armarna stödda på fönsterbrädet.

FÖRSTA SCENEN.

KATRINA. BLOMKVIST.

KATRINA.

Hur folk kan taga sig sådan ynklighet före som att skriva tidningar — det går öfver mitt förstånd.

Liksom de inte kunde komma på fattighuset ändå! Overtt är det enda de få, men det få de också till höger och vänster. Nu har den här nya tidningen här (pekar med kvastskäftet på skrifbordet) hållit på i ett år och tre månader, men ha de femtio prenumeranter på smörjan, så ska' du få kyssa mig på tisdagen, Blomkvist.

BLOMKVIST. (hänryckt)

Det skulle jag kunna göra redan i dag.

KATRINA.

Jag hoppas, att du kommer ihåg att du är en magistratsperson, Blomkvist, och inte generar uniformen med ogudaktigt tal, som inte passar sig när du går på passet. — Nej, men det var det jag ville ha sagt, att det kan inte gå annat än uselt. De skriva bara om tullar och stadsfullmäktige och import och export och gynna den inhemska industrin — hvem bryr sig om sådant skräp? Följetongen är det enda roliga där i hela bladet. Den gamle redaktörn, Saxman — Jumbo skäller de honom också ibland, har jag hört — si när man går här ibland de där herrarna, så får man höra ett och annat — och skulle det knipa, så nog skulle jag kunna sköta den här tidningen lika så bra som Saxman. Hvad var det nu jag ville säga. Jo, Saxman, si han sir då ut, som om han hade ätit opp nådären för räfven; alltid sur och

tvär och gnäller och gnyr. Och inte estimerar han heller att ta in ett ord i bladet af hvad jag talar om för honom. Första månaden togo de bladet allihop hemma i gården där jag bor, för jag lofvade dem att jag skulle sätta in skomakarn och hans gemena ungar. Men du tror kanske att jag fick in en rad, Blomkvist? Nej, du! — Men så blef han också af med alla de prenumeranterna när månaden var slut, fast där var mycket kvar på följetongen och bara den ena löjtnanten hade blifvit skjuten. Si, så går det när man är kaxig! Hade inte Saxman varit det, hade han inte behöft skriva ihjäl tre tidningar och nu sitta på bar backe med hustru och nio barn. — — — Den unga redaktörn, studenten, det är en rar människa — — ja, ja, inte behöfver du se så ledsen ut för det, för du skall veta, att jag är en stadgad människa, Blomkvist, som inte ränner med den ena och den andra, liksom borgmästarns Mari till exempel — ja, hvad var det nu jag ville säga? Jo, si den unga redaktören, han smiter in en och annan historia i sina lördagskrönikor — just af dem som jag har berättat för honom. (ser på klockan). — Men nu skall han inte stå här och kurtisera längre, Blomkvist, utan nu skall han gå och sköta sitt ämbete (lyssnar). Tyst, nu kommer någon af herrarna! Gå nu, Blomkvist. (går fram till fönstret och tar ett vänskapligt farväl af poliskonstapeln, som redan hastigt försvinner. Katrina ropar efter honom.) Kom ihåg Blomkvist, att du inte ränner och kikar efter

borgmästarns Mari! Om du bara visste hur hon snör sig!

ANDRA SCENEN.

KATRINA. VITZELL.

KATRINA

(Slår igen fönstret då Vitzell kommer in på byrån)
Han ser rar och glad ut som vanligt.

VITZELL.

God morgon, ljufvaste bland femininer! Skapelsens sjuttifemöring! Hur står det till med vår änglavakt i dag?

KATRINA

(Försöker se barsk ut, men känner sig äfven smickrad af hälsningen). Skomakarpojken var här med kängorna i morgse.

VITZELL.

Betalte hon dem, ädlaste af kvastförarinnor?

KATRINA.

Jag! Hvad skulle jag betala med? Men han lämnade dem ändå. Saxman får alltid betala innan han får sina.

VITZELL.

Så man är väl trodd, märker jag.

KATRINA.

Å, han har ju inte länge varit här. Vänta bara tills han har gått och stampat här så länge som Saxman!

VITZELL.

Hämförande poetissa! Men spring nu till Högströms och skaffa mig en half pilsner. Sätt den inne i inre rummet bak kommoden — för annars kniper Saxman den. Där ligger kopparslantar i spegellådan, tänker jag.

KATRINA.

Ja, om han inte har gett bort dem till tiggaringar och trashankar nu igen.

VITZELL.

Dem skickar gud för att pröfva vårt hjärta, Katrina.

KATRINA.

Å, jag tror det är hin som skickar dem, för de dra ju in så mycket smuts. Ja, adjö då. (går).

VITZELL

(Slår sig ner vid skrifbordet och tuggar fundersamt på pennskaftet). Jag undrar om vägen till odödligheten går genom den här lilla småhålan; — — ja, hvem vet? — Man har då i alla fall lite underbygnad, och inte duger det att hänga läpp, inte.

Bläckhornet är en guldgrufva, heter det. Ja, ja. Saxman måtte emellertid inte förstå sig på guldgrufvor — här är mest grums i botten. (tar en tidning och börjar se i den).

TREDJE SCENEN.

VITZELL. SAXMAN.

SAXMAN

(inträder, ser blek och uttröttad ut. Ålder 50 år, skal-
lig; rund och trind kroppshyddad. Tar af sig rocken och
hänger den på en spik. Slår sig för pannan och små-
stönar).

Tjänis, hur står det till med dig?

VITZELL

(Glatt och skämtsamt). God morgon, god mor-
gon, Jumbo! Vådligt eko i skallen. Hufvudsakli-
gen tomhet, hm?

(Paus).

SAXMAN.

(Går oroligt af och an). Hör du Vitzell, du? —

VITZELL.

(Vänder på hufvudet en smula och plirar skälmskt
med ena ögat). Hm! — — Jag vet just inte! —
Jag tror knappt i dag.

SAXMAN.

(Generad). Trodde du, att jag ville vigma pengar af dig nu igen?

VITZELL.

Jag tyckte att jag kände igen ouverturen.

SAXMAN.

(Skrattande). Ånej! Jag klådde garfvaren på priffe i går kväll — tre och femti. Ibland kunna guds barn också ha tur i kortspel. Fast hvar och en skall veta, att tre och femtio inte räcker långt när man har käring och nio småsaxare som äro grufliga på mat och kläder. Du är lycklig, bror, som är löshäst — — Gift dig aldrig!

VITZELL.

Dö som ungar! Å, bevare mig alla kärleksgudar i Olympen! Tacka vet jag en rar gumma med mjuka händer och raska ungar med friska tänder.

SAXMAN.

(Suckande). Åja, min gosse! Vänta bara, tills du får harfvat hvad jag har plöjt. — Men hvad var det jag skulle säga?

VITZELL.

Ja, säg det, om det är något trefligt. Annars kan du hålla paus.

SAXMAN.

(Fundersamt). Joo, har du något kåseri till i morgon? Vi få göra allt hvad vi kunna för att taga folk, ser du.

VITZELL.

Ja, ja, jag vet, vi får så. Landtdagsmannavalen nalkas, en viktig tid, ser du, och därför har jag gjort ett kåseri, en vitskompott om allt hvad därtill hörer, och om alla världens ting med för resten — om allting och ingenting, beting och hösting, tuting och shirting — och fan kommer jag ihåg allting där står.

SAXMAN.

Hör du, bror! Borgmästarinnan har fått en liten i natt. Kan du inte på något fint vis smita in nånting om småtting? Men det får göras fan så snillrikt, förstår du. Det kunde skaffa oss magistratens annonser, som nu Land och Stad sitter ensam om och förtjänar grofva pengar på. Ta folk rätt bara — det är hufvudsaken.

VITZELL.

(Ifrigt). Jaa, småtting, tulting, byting! Det skall vi flicka in. Är det en flicka? (Saxman nickar jakande). Jaså. Ja, i alla fall är hon för ung för att jag skulle kunna vänta på henne. Men i alla fall — så har jag smugglat in en liten gliring

åt kassörskan i Land och Stad, hon, som ränner ikring och kniper annonser och agiterar emot oss och som snör sig så förbannadt. Tror du inte, att man kan tala om en geting, som genom ett lif af lasting vill bli distingerad på lifvets Distings- och Fastingsmarknader, hva?

SAXMAN.

(Uppklarande). Hör du, bror! Du är präktig med dina vitsar. Den här var bra — den skall jag bjuda dig på toddy och sexa för — när jag får råd — — — när vi fått tusen prenumeranter.

VITZELL.

Tack min vän! Den väntar aldrig för länge som väntar på något godt. (Söker på skrifbordet). Har du sett brevet, som kom i går kväll?

SAXMAN.

(Ifrigt). Nej, hvar är det? Ett bref! Hvad står där? Tag hit det!

VITZELL.

(Räcker honom brevet). Var så god — nå, inte så ifrig!

SAXMAN.

(Ögnar igenom brevet. Läger det sedan ifrån sig med bekymrad uppsyn). Åhå alltid samma visa: en anonym usling, som undrar hvarför bolaget offerar

papper och trycksvärta på sådan där smörja — hm, hvita plåstret. — Hm! (Går några slag af och an öfver golfvet). Jaså, det! (Morskar upp sig). Men — de skola se, i hvem de stungit hafva! — Vet du bror, jag har varit uppe hela natten och skrivit, du!

VITZELL.

(Undrande och spörjande). Verkligen! Växelblanketter att anbringa i lämpliga ögonblick?

SAXMAN.

(Melankoliskt.) Hvad skulle det tjäna till? Banken tar dem ändå aldrig. — (Triumferande). Nej, du! Jag har tagit Lands och Stads sista ledare om hand, vägt den på guldvåg, kalftrat, stukat, förkrossat, hudflängt, förintat den! Jaa, se du på Saxman bara!

VITZELL.

Den där om den kommunala rösträttsfrågan?

SAXMAN.

Just den, ja! Mischmasch! Det skulle vara Land och Stads läsare, som sådant skall gå i, hva?

VITZELL.

(Lutar sig tillbaka i stolen och kastar boll med bläck-suddaren). Hör du, Jumbo! Hvad har du egentligen själf för åsikt i den frågan? Vi ha inte ut-

talat oss, förstås, men skall vi inte låtsas ha moderat-liberal ståndpunkt, hva?

SAXMAN.

(En smula förlägen). Hm! Jaa, ser du bror! Se, det viktigaste är att ta folk rätt bra. Själf är jag för den saken, naturligtvis, — åh, jag har tänkt mig in i den frågan, må du tro. Men ser du, det är nu engång för alla så beklagligt ställdt, att de, som ha någonting att offra på annonser, är just inte så värst liberala af sig — åtminstone här i den här stadshålan. En tidning kan ju inte lefva på dem som ingenting ha, om den ingenting har själf. Vi få gå diplomatiskt tillväga i början — sen kunna vi bli mer utpräglade. Vill man dansa på rosor en gång, får man först öfva sig med att gå på löskokta ägg.

VITZELL.

(Försiktigt). Hm! — — Hör du, Jumbo! Du vet kanske inte, att du själf en gång i världen skrifvit den där ledaren, som stod i Land och Stad i förgår?

SAXMAN.

(I yttersta bestörtning). Jaag!!

VITZELL.

(Lugnt). Ja, i en af de tidningar som under årens lopp dött under din faderliga hand. Det

är en räfsax, som lagts ut för dig. — Akta dig, Jumbo!

SAXMAN.

Men — hur — vet du det?

VITZELL.

Man stafvar och lägger ihop och så kan man läsa rent en vacker dag.

SAXMAN.

(Sitter stum en lång stund. Utbryter förbittrad).
Är det nu inte också fanken, att ett sådant där pressens positiv som Land och Stad skall gå och stjäla ledare och inte respektera den litterära eganderätten och inte ens ha en egen mening, hva?

VITZELL.

Ja, och klippa dina till på köpet. Det är verkligen för klippskt.

SAXMAN.

(Slänger förbittrad sin ledare i papperskorgen). Jo, det är lönen för att man sitter om nätterna och trålar i sitt anletes svett! — — (Tar sin rock och börjar långsamt draga den på sig). Men nu måste jag ut i stan för att höra åt om det skulle kunna finnas en lokalnotis — — fast — — det händer ju aldrig något här. Och går en käring en gång hvart femte år och bryter af sig ett gammalt ben, så nog

passar hon naturligtvis på och gör det dagen innan den andra tidningen kommer ut, så den får benet först.

VITZELL.

Två hundar om ett ben — gamla sagan!

SAXMAN.

Det är så man kunde spotta flintstenar!

FJÄRDE SCENEN.

DE FÖRRA. KATRINA.

(Dörren flyger upp med fart och Katrina kommer inrusande med andan i halsen. Skriker).

KATRINA.

Herrana! Herrana! Ha herrana bört nånting?? — Jag vet nånting, *jag*. (Försmädligt). Men en så fin tidning estimerar naturligtvis inte att ta in det, inte.

SAXMAN.

(Föraktligt afvisande). Äsch, kom hon inte med sina usla skomakarhistorier nu igen! Hvem tror hon bryr sig om dem?

KATRINA.

(Med samma gest och samma föraktliga tonfall. Nej, visst inte! Ptrrrrtt! Men si, Land och Staden bryr sig om sådant, den, den ratar inte folks ny-

beter, som *här* görs, och spott' mig i synen, om inte den *nu* också hinner först.

SAXMAN.

(Slår Vitzell på axeln). Adjö med dig, Vitzell! Jag måste ut och gno igen. — Åhhå! Om här ändå en enda gång kunde hända en skandal — och hända dagen före vår utgifningsdag. (Går ut).

KATRINA.

(Niger hånfullt efter honom). Hade han vetat hvad *jag* vet, så hade han fallit på sina bara knän och kysst mig på hand för att få väderkorn på det. — Skandal, sa' han — ja, gud bevara, blir det inte *nu* skandal, så vill jag inte mer gå på två ben och heta Katrina Stenberg.

VITZELL.

(Spetsar öronen). Men för *mig* talar hon om det, hva'? (Inställsamt). Hur skulle jag kunna göra mina lördagskrönikor, om jag inte hade Katrina? Tala om det nu, älskliga flickebarn, och jag skall falla på knä och med min kyssifikationsapparat beröra henes rara, nytvagna framtassar (böjer ett knä och fattar Katrinas hand som han för till sina läppar).

Katrina, o, Katrina!

O, ljufva hjärtepina!

KATRINA.

(Känner sig smickrad. Skrattar). Usch, hvad är det för långa, ogudaktiga, utländska, katolska ord han begagnar ibland. Herre gud, hvad han är rar och rolig! — Nå — *lite* ska' jag säga. (Hon ställer sig på ett visst afstånd från Vitzell, sätter en hand på hvar sida om munnen och ropar ljudligt). Bankdirektören är på balans!

VITZELL.

(Förbluffad). Hvad säger Katrina??

KATRINA.

Gud bevare min syndiga mun. Inte har *jag* sagt nånting — jag sa' bara, att pilsnern därinne kanske står och jäser öfver. — — (Halft hviskande). Han tar nog själf reda på det, när han bara har fått en vink. (Går strålande glad ut).

VITZELL.

(Går häftigt fram och tillbaka öfver golvet). Såå! — — Såå! — — Det här få vi lof att taga reda på. Fast Saxman naturligtvis inte törs säga ett ord förrän Land och Stad kommit med det först. — — Den som nu rådde sig själf. — — Stackars Saxman! Han är ändå en stor stackare. Känner inte igen sina egna ledare. — Nå han har nu skrivit om de där sakerna på så många olika sätt. Tur ändå att vi redaktionssekreterare äro goda vän-

ner, fast cheferna skälla ut hvarandra, så att stickorna stå. (Går än fram och åter, står än stilla vid skrifbordet i djupa tankar). — Ja, tidningsungar är ett elände! Ett sådant här blad, som ännu ligger i sin linda, slukar allt hvad man kan få ihop, men ger inte annat igen än obehag och besvär. — När så ungen blifvit frodig och fet — ifall den inte dör i tandsprickningen — och skulle vara sina dagars upphof en ålderdomströst, så går den sina egna vägar och låter föräldrarna komma på socknen. Bara folk ändå ville skicka in lite bidrag; sådant piggar opp ett blad utaf tusan. Men man bryr sig inte om oss. Saxman är för gammal och jag är för ung här på orten. — Nå det kan väl ge sig med tiden — bara ta' dem rätt, säger Saxman.

(En långvarig och försiktig knackning höres på dörren).

Åhhå! Jag tror här kommer någon. Välsignad vare han, om han kommer i fridens namn. — Stig in! — Kanske en annons på en spalt eller en half — Stig in! — eller tjugo rader — eller tio — (Höjer rösten). Stig in! — eller kanske det blir en insändare eller några andra rara nyheter — — Stig in, stig in!

FEMTE SCENEN.

VITZELL. KYRKVÄRDEN SAMUEL PETTERSSON.

(Samuel Pettersson 50 år, klädd i vadmalskläder, inträder först endast med hufvudet, sedan drar han kroppen med in. Ser sig nyfiket omkring, godmodigt utseende).

KYRKVÄRDEN.

(Fryntligt). Nej, se god dag!

VITZELL.

Mjukis! Var så god och stig fram! Är det något ni vill ha in — — — —?

KYRKVÄRDEN.

Är det han, som skrifver den nya tidningen? Ursäkta näsvisheten.

VITZELL.

(Förnämt). Åhja, nog författar jag det mesta — och det bästa också.

KYRKVÄRDEN.

De' va' sjutton! Då är det inte Saxman, kan jag förstå?

VITZELL.

Nej, han är bara redaktör för tidningen. Jag heter Vitzell.

KYRKVÄRDEN.

Såå! De' va' sjutton! — De' vill säga — han är såsom direktör, di säga — litet hvassare än redaktör, hva?

VITZELL.

Åh, vi hålla inte så styft på rang och grader, vi tidningsmän.

KYRKVÄRDEN.

(Ser sig nyfiket omkring på de många tidningsknippena). De' va' sjutton med tidningar ni har här. Inte läser han väl alla de där.

VITZELL.

(Viktigt). Jo visst, från pärm till pärm!

KYRKVÄRDEN.

Jag skulle bli katolsk i skallen af sånt, jag.

VITZELL.

Nå, ja, alla ha ju inte anlag för sådant heller.

KYRKVÄRDEN.

Då är det ur dem här (kniper i ett tidningsknippe), som han stjal det som står i tidningen, hva? (skrat-
tar fiffigt).

VITZELL.

Njaa — —. I små samhällen händer det ju så lite, och bladet måste vara fullt. Man kan

inte skicka ut blanka sidor heller. Kvantiteten får hjälpa upp kvaliteten.

KYRKVÄRDEN.

Jo, jo. Men annars kunde det då ibland vara bättre med blanka sidor än den smörjan som där står; si, det blanka papperet kunde barnen ha att öfva sig på i skrifning. (Sätter sig bekvämt ned i en stol). För resten tala nu tidningarna bara om elände och rackartyg. Sönt har här inte varit så godt om här i bygderna förut, men nu kan ingen veta huru det går, sen det har börjat komma tidningar i hvar stuga och alla får läsa om all världens rackerier. Hvarför kan ni aldrig tala om något glädjande? Till exempel att en landtbrukare — ingen nämnd och ingen glömd — slår sig bra fram, har duktig käring, snälla barn och tur med kreaturen och får dem bra bortgifta — barnen förstås. Nu kan ju aldrig en hederlig människa få glädjas åt att komma i bladet. Han kommer aldrig dit förrän han blifvit en fähund eller är död eller träffas af olycka, han själf, hans hus, boskap, eller bohag, gods och penningar.

VITZELL.

(Intresserad). Ja, men, när allt går en man väl i händer, så är det ju ingenting särskildt att tala om. Då är det så, som det skall vara: Ett af Sveriges största snillen har ju sagt:

„Hvar plåga har sitt skri för sig,
men hälsan tiger still.“

KYRKVÄRDEN.

De' va' sjutton så fiffigt! De' skall väl vara ungefär detsamma som när man säger: „Den gris som trifs bäst, skriker minst.“

VITZELL.

Det var ett bra ordstäf; det skall jag ha i minnet. (Tar ur fickan en annotationsbok och skrifer däri).

KYRKVÄRDEN.

(Smickrad). Jo, jo, vi bönder kunna också hitta ett korn ibland, fast vi annars är skrala i hebreiska. — — (Fundersamt). Nåå, där står i bladet, att ni gärna vill ha någonting utifrån bygderna — insändt eller från allmänheten, som det heter. — Jag är ju precis inte någon pennkarl och bläck-suddare, utan en gammaldags ärlig, ordentlig och välbärgad karl. Men jag tycker om den nya tidningen. Det är väl han (pekar på Vitzell). som skrifer de roliga krönikorna i lördagsnumren, kan jag tro?

VITZELL.

(I sin tur smickrad). Det händer nog det. Får det lof att vara en cigarr? Var så god! (Bjuder kyrkvärden en cigarr).

KYRKVÄRDEN.

Tack! Hm! De' va' sjutton så förnäma cigar-
rer, det här. Det är ju ingen ända på dem —
det vill säga, de äro ju lika i båda ändarna.

VITZELL.

Det är fina cigarrer. Tänd i den smalare än-
dan. (Vitzell drar eld på en tändsticka och tänder
kyrkvårdens och sin egen cigarr. Sätter sig sedan midt
emot kyrkvärden). Kanske ni kunde ha någonting
passande för tidningen?

KYRKVÄRDEN.

(Suger energiskt på cigarren). — Mmm! — —
vore kanske inte så omöjligt. — Mmm — — stop-
pade visst några rader på mig när jag for hem-
ifrån. — Mmm — dåligt drag i den här sorten
fast det låts vara fint gods; det är som med den
där kakelugnen med förgyllda kanter jag har där-
hemma i salen; den ser fin ut, men drar dåligt
— Mmm!

VITZELL.

Den tar' sig nog bara den hinner.

KYRKVÄRDEN.

Mmm — ja, ja, nå var så god (tar ur fickan ett
hopviket papper, som han räcker till Vitzell). om han
vill titta på det. Läs det högt, om där skulle
vara något, som han inte får i skallen på sig.

VITZELL.

(Tar emot papperet. Kyrkvärden lägger hufvudet på sned och ser förtjust ut, då Vitzell börjar läsa). Som där står i den treffliga, nya tidningen, att nyheter mottagas med tacksamhet och betalas efter öfverenskommelse — —

KYRKVÄRDEN.

(Afbryter). Ja, si, någon betalning är det ju inte fråga om för min räkning.

— — så vill en obekant, som önskar vara okänd, låta tidningens läsare veta, att där ligger en by nära staden ett stycke därifrån. Byn kan vara ingen nämnd och ingen glömd, men den börjar med B och slutar med böle. — —

KYRKVÄRDEN.

(Skrattar förnöjdt och listigt).

VITZELL.

(Eftertänksamt). Det vill säga: Det är Bemböle?

KYRKVÄRDEN.

De' va' sjutton till karl — han är inte så dum, som han ser ut.

VITZELL.

Tack! Här är ju ingen annan by i närheten, som det stämmer in på.

KYRKVÄRDEN.

(Knepig). Inte det! Jaså, nå, Virböle då? Där tror jag han blef klippt, hva?

VITZELL.

Börjar det med B, kanske?

KYRKVÄRDEN.

(Beundrande). De' va' sjutton så knepig! Ja, vi kan i alla fall låta det stå där, för alla ä' inte lika så knepiga som han. Vidare i texten.

Men i den byn, där många välaktade och förståndige män bygga och bo och hafva sin kroppsliga varelses jordiska vistelseort — ingen nämnd och ingen glömd — både kyrkvärden, länsman och — —

KYRKVÄRDEN.

(Afbryter). De' vore sjutton, om någon skulle kunna räkna ut, att det är kyrkvärden, som skrivit det här! Men det äro de inte nog fiffiga till. De gissa nog snarare på länsman, hva? Ä' de' inte väl stiliseradt, hva?

VITZELL.

Jo bevars! (Fortsätter läsningen).

Dock bor där äfven i den byn en fähund, gudi klagadt, af extra kvalifikation och honom hade varit bättre om en kvarnsten sänkts om hans hals i

hafsens djup. Männe han minnes, att han stod för det heliga altaret, som han skulle läsa för prästen i församlingens kyrka vid femton års ålder och hade träckeltrådarna kvar i tröjan, som han bar den viktiga stunden. Och en gång, då han kom från staden, var han af starka drycker så beskänkt, och han tappade koppen, när han var på prostens kalas, så att hans öra gick sönder och det söta våttet vardt jämmerligen förspildt, mattan till stor sorg och saknad för prostinnan. Och fastän varande ett sådant afskum vill han dock till sin dygdädla maka draga, locka och tubba en af socknens rikaste döttrar, som och äfvenledes är fager under ögonen, ändock att samme omförmälde yngling endast har en sjettedels mantal, i den falska tro, att en upplyst man, som är sagda dotters fader, skulle taga till måg en sådan barfotajanne om ock af en gifmild naturs slöseri utrustad med ett pryddligt yttre utseende. Men sådana skola hålla sig till likar, när de önska bygga hjonelag och ej de högt må braska, annars skola de döden dö och sedan äta sina gärningars frukt och komma uti tidningar, sig själf till straff och androm till varnagel efter de icke skäms och betänker, att folk skall vara för sig och piggsvin bland grisar.

(Kyrkvärden ler ett bredt och belåtet småleende).

VITZELL.

Hm! Nu har jag ändtligen fått en insändare.

KYRKVÄRDEN.

Jag tror han har fått sin varma mat ordentligt, hva? Och ändå har jag inte satt in det värsta — det vill säga, det som går mig mest i magen. Det är, att den förbaskade kvinnotjusaren går visst och blir landtdagsman i det här draget, och den förtroendeposten tycker jag borde tillfalla en äldre bepröfvad man — ingen nämnd och ingen glömd.

VITZELL.

(Fundersamt). Hmm, jäsåå — — Hm. Det är en svår artikel i alla fall — okvädingsord.

KYRKVÄRDEN.

Det skall göra den rackarn så godt.

VITZELL.

Ja, men si „fåhund“ och „afskum“ — sådant kan sätta in en tidningsutgivare på några månader. Bo fritt och ha maten fritt är väl en god sak i dessa tider, men, den som sitter i cell är sällan säll. Det tror både jag och Vitzell.

KYRKVÄRDEN.

(Förvånad). Krypa in — hvad är det för prat! När karlen verkligen är en fåhund. Han har inte ens tusen mark i kontanta pengar och dotter min får sina tretti tusen förutom boskap och lös-egendom.

VITZELL.

Nå håller flickan af honom då?

KYRKVÄRDEN.

(Förargad). Ja — — — si de' ä' just de' som ä' de' mest förbanneliga. (Slår näfven i knäet). Men, si sådana ä' fruntimmerna. Bara en karl ser någorlunda skaplig ut, har godt munläder och är vigulant i vändningarna som en lekatt, när han är med dem i danssalen, så bry de sig inte ett snack om hvad han har i plånboken. Annars är flickan präktig. Men sku' hon nu bara få si honom i tidningen, så begriper hon nog, att han har fått en skamfläck på sig för hela lifvet, och då sku' hon nog snart ge honom sjutton.

VITZELL.

Hvad heter karlen? Johan kanske efter där stod barfotajanne?

KYRKVÄRDEN.

(Beundrande). De' va' sjutton till karl att kunna hitta på allt. Precis: Johan Andersson — Johan Andersson i Bemböle. Duktig karl för resten — han fick första priset i fjor på landtbruksmötet för sin hingst, när jag fick långnäsa för min.

VITZELL.

Nå, hvad heter kyrkvärden själf då?

KYRKVÄRDEN.

De' va' sjutton! Hur vet han att jag är kyrkvärd? Syns det kanske på utanskriften?

VITZELL.

(Med en munterhet, som han försöker dölja). Åhja, det syns och hörs både ut- och invändigt, att man har att göra med en man som har varit med och har vett och finfina rättsbegrepp.

KYRKVÄRDEN.

(Förtjust). Jaa, men, jag har nog varit med där som det har blåst, jag. För resten heter jag Samuel Pettersson, men det får naturligtvis inte sättas ut i tidningen. De' begriper han väl, för sjutton?

VITZELL.

Naturligtvis. Jaha! Den artikeln, ja. — Si, i morgon ha vi inte plats — där är redan öfverfullt. Jag kan ju få behålla den och titta litet närmare på den, hva?

KYRKVÄRDEN.

(Förnärmad). Mhmm! Duger den inte i den här tidningen, så kan jag gå till den andra med den. Där är de inte så nogräknade med hvad de ta in. Där är många som haft sina strofer inne där — ingen nämnd och ingen glömd. Den redaktörn känner jag sen många år tillbaka. Och inte får ett så viktigt papper ligga här fram för alla som

ett skådebröd. Vet han det? (Kyrkvärden viker förargad ihop papperet).

VITZELL.

Lugna sig, kyrkvärden! Det kommer inte i orätta händer — lita på mig. Titta in här innan ni reser hem. Om en timme eller ett par. Tack för titten?

SJÄTTE SCENEN.

DE FÖRRA. SAXMAN.

SAXMAN.

(Träder in. Studsar tillbaka när han får se Kyrkvärden). Är det inte — — är det inte — — —

VITZELL.

(Presenterar). Kyrkvärden Samuel Pettersson ifrån Bemböle — redaktör Saxman.

SAXMAN.

(Ödmjukt). Åh, särdeles angenämt! Hm, är det en annons kanske? Vi lämna så stor rabatt som möjligt.

KYRKVÄRDEN.

(Bockar sig oupphörligt). Nääj — jag tyckte bara, att jag ville in för att si hur här sir ut — hm. — Adjö.

VITZELL.

Ja, adjö, och titta in litet senare. — Ja, var lugn. Det blir oss emellan. (Blinkar åt kyrkvärden)

KYRKVÄRDEN.

(Drar sig mot dörren och försöker se ogenerad ut). De' va' sjutton till tidningspackar i alla fall. Adjö med honom. (Blinkar förståelsefullt mot Vitzell.)

SAXMAN.

(Ser efter honom en lång stund. Tittar därefter mistänksamt på Vitzell). Hvad ville den där buffel-oxen? — Det är en riker knöl — femti tusen minst. Om du åtminstone hade fått en annons af honom. Hvad ville han?

VITZELL.

(Brådskande). Åh, det är en lång historia. — Hör du Jumbo! Du som är gammal här på orten, känner du en yngre bonde här från Bemböle som heter Johan Andersson?

SAXMAN.

Jaa, det gör jag. Präktig karl. Han lånade mig engång en femma som han aldrig har fått tillbaka — och aldrig kommer han väl att få, räds jag. Han körde nyss in till färgarns, där han brukar ta in — jag smet undan honom — för femmans skull.

VITZELL.

Det var dumt af dig, för du får nog gå och söka reda på honom nu. Kunde jag få tag i honom ett slag i dag, skulle säkert tidningen och vi med ha godt af det. Kila genast af till färgarns, du, Jumbo!

SAXMAN.

(Tvekande). Hm — — inte är det precis så roligt att gå ut kring gator och gränder och söka upp sina björnar — femman, förstår du. De björnarna menar jag, hitta nog på en ändå. — — Det vill säga, tror du, att det är alldeles nödvändigt för tidningen, så — —

VITZELL.

(Skyndsamt). Kan du plocka hit honom inom en kvart, så skall du få femman af mig.

SAXMAN.

(Strålar af förtjusning). Ro hit med den då.

VITZELL.

Nej, tag hit karlen först.

SAXMAN.

(Nedstämd). Du tror inte på mig, bror.

VITZELL.

Jo, när jag ser Johan Andersson här. Fort i väg nu, Jumbo! — — eller vänta lite, har du fått tag i någon notis?

SAXMAN.

(Går på tå öfver golfvet, sätter händerna för munnen och hviskar hemlighetsfullt). Å, om du visste — — det glunkas — — men, se, det kan inte vara möjligt. (Skakar tviflande på hufvudet).

VITZELL.

(Lugnt och öfverlägset). Bankdirektörens balans, menar du?

SAXMAN.

(Tar ett steg bakåt af häpnad). Har — — — har du också hört om det? Sade kyrkvärden någonting, kanske?

VITZELL.

(Kastar af sig rocken). Visst inte. Det var Katrinas nyhet, som du nyss så djupt föraktade. Nå, har du hört något bestämdt?

SAXMAN.

(I bekymrad ton). Nej, du, dess värre. Det glunkas om sju tusen. Men sir du, han är svåger till stadskassören — troligtvis får han hjälp — — (med eftertryck) och *då* är en stackare olycklig,

om man har rört i det. Tidningen får dödsknäppen och jag — — — jag törs inte tänka på det — — Jag får mitt lån uppsagdt — och hör du, när man (i upprörd ton) har hustru och nio barn. — — — Annars så har han nog varit en dryg drummel mot fattigt folk, det är säkert. Men inte ett ord kunna vi säga förrän han är inburad — och det blir han nog inte.

VITZELL.

(Förargad). Jaså, det är din „omutliga rättskänsla“ som du skryter med i din anmälan under prenumerationsfiskedagarna. Det är både ledsamt och ynkligt med dig, gamle vän.

SAXMAN.

Rättskänsla, ja. Hvad skall en fattig fan göra? Det är ingen sak för dig att prata, som inte har hustru och barn. Men det kommer en tid, då inte du heller har råd att hålla dig med mer rättskänsla, än som är nödvändigt till husbehof. (Suckar tungt).

VITZELL.

(Går fram till honom och lägger sin hand på hans axel). Det gör mig ondt om dig, Jumbo. Men jag tror snart, att det är med pressen som med den unga målarskolans taflor: man bör se dem på ett visst afstånd, förstår du?

SAXMAN.

(Sitter med händerna för ansiktet). Ja, jag förstår mer än väl. (Rätar upp sig). Emellertid skall jag ändå nu försöka göra dig till viljes, om bara någon möjlighet finnes. Adjö så länge. (Går beslutamt ut).

S J U N D E S C E N E N .

VITZELL.

(Går hastigt fram och åter öfver golvet, rifver sig i hufvudet, trummar än på bordskantén, än på stolkarmen).

Hur skall jag kunna gripa in! Det *måste* göras något, ty det vore ändå bra skamligt, om alltsammans skulle strykas öfver. — — — En sådan där pösmunk, som vräkt sig med andras pengar! — — — Svåger till stadskassören! Också en ursäkt! Hvarför kan inte en bankdirektör vara ärlig för det, att han har stadskassören till svåger? Säg det, den som kan. Fröjde sig de som fatta. — — — Här gäller att loda djupen. —

Å T T O N D E S C E N E N .

VITZELL. INGRID.

(En hastig knackning. Dörren öppnas och Ingrid inträder. Hon är enkelt, men väl klädd. Gör en blyg och försagd nigning. Vitzell skyndar att få rocken på sig).

VITZELL.

(Artigt). God dag, älskvärda fröken!

INGRID.

(Bestämdt). Jag är ingen fröken. Jag heter Ingrid — Ingrid Pettersson.

VITZELL.

(Förtjust). Sötaste lilla änglabarn! Herre gud, hvad hon är söt och rar! Det är inte alla dagar oss beskärs en sådan syn. (Gör min af att vilja klappa henne på kinden).

INGRID.

(Drar sig raskt undan. Strängt). Jaså! Herr Vitzell är lika som alla andra studenter. Fy! Om bara fröken Thorman, som är på prostgården, skulle veta det, hon, som har herr Vitzells porträtt på första sidan i sitt album. Hon såg förlägen ut i söndags, när vi sporde henne, om det var bilden af hennes hjärtevän. Jag skall minsann tala om för henne hur pass trogen hjärtevän hon har. Fy, skäms! Tänk hvad det är svårt, att kunna tro på en karl.

VITZELL.

(Ångerfullt). Förlåt en felande yngling! (Nyfiket). Men — är — är fröken Thorman på er prostgård?

INGRID.

Hilda Thorman, jo. Hon är guvernant nu hos vår prost, och där träffade jag henne senast i sön-

dags. En rar flicka den Hilda, alldeles för god för en sådan där flyktig fjäril. Jaha!

VITZELL.

Ingrid lilla. Håller man af en liten rar flicka, tycker man alltid att det är trefligt att titta på alla andra, som är rara. De påminna en om hjärtevännen.

INGRID.

(Småleende). Ja, visst, ja. Men annars kom jag hit i ett annat ärende och inte för att prata skräp eller bli klappad af närgångna herrar. Jag tänkte bedja herr Vitzell göra mig en tjänst.

VITZELL.

Så gärna, så oändligt gärna! Om jag bara kan. Var så god och sitt ner — vid bordet här. (De sätta sig).

INGRID.

Jo, jag såg i går kväll därhemma att min far, kyrkvärden Pettersson — — —

VITZELL.

(Rycker till). Hå kors! Är Ingrid dotter till kyrkvärden?

INGRID.

Jo. — Jag såg att far satt och skref något på ett papper. Och nu vet ju hvar och en, att vi fruntimmer alltid äro nyfikna, och jag är så med.

Jag letade fram, att det var om Johan. — Ja, Johan är den, som jag ämnar gifta mig med, när tider blir — och då gissade jag, att det papperet skulle hit, och jag såg ju, att far gick hit i förmiddags. Nog tänkte jag, att det möjligen inte skulle gå in i bladet, men jag var rädd ändå, att om far betalade bra — de säga ju, att redaktörn för den nya tidningen skall ha så ondt om pengar — och då tänkte jag, att om jag går dit och hälsar från Hilda Thorman, så — — — (bedjande), blif nu inte ond på mig, herr Vitzell.

VITZELL.

Var alldeles lugn. Papperet ligger i min skrifbordslåda. — Nå, ni hålla då riktigt af hvarandra, Ingrid och Johan, eller hur?

INGRID.

Ja, det är säkert. Ingen af oss har ens en half tanke på någon annan, och Johan är inte en sådan där, som ville klappa alla flickor han ser — ja, håll till godo. — Men far fäster sig bara vid det, att Johan inte är lika förmögen som jag. Fast vi ska nog stå på oss och se tiden an. Trohet skall inte brista.

VITZELL.

Jag vet, att Johan är i stan i dag. Försök skicka honom hit innan kyrkvärden kommer tillbaka. Jag skulle gärna vilja träffa honom.

INGRID.

Det skall jag försöka. (Skälmskt). Får jag hälsa någon i prostgården nästa gång jag kommer dit?

VITZELL.

(Glad). Tack! Säg att jag kommer snart dit. Jag skall göra mig bekant med prosten. Jag är så road af gamla kyrkböcker. Det är det trefligaste jag vet.

INGRID.

Näst unga flickor, ja. — Ja, det skall jag säga till prosten.

VITZELL.

Tyst, här kommer någon! (Oroligt). Tänk om det är kyrkvärden.

INGRID.

(Lugnt). Ja inte vore det roligt precis, fast vi ha då inte gjort något som är att skämmas för — jag åtminstone. Jag vill lyda min far — så långt jag kan — men sin hjärtevän skall man tänka på först som sist.

VITZELL.

(Brådskande). Ja, visst. (Öppnar sidodörren). Gå in där ett ögonblick; det är mitt rum, och där är särskild utgång. Är det kyrkvärden, så kila, är det någon annan, så vänta ett ögonblick, och —

tala sedan om för fröken Thorman hvems porträtt där står på byrån. Skynda nu. (Skjuter henne in).

NIONDE SCENEN.

VITZELL. SAXMAN. JOHAN ANDERSSON.

(Saxman inkommer skjutande framför sig Johan Andersson, en storväxt prydlig, ung bonde).

SAXMAN.

(Presenterar). Här är Johan Andersson. Herr Vitzell. (Knycker Vitzell i rocken, hviskar). Femman, femman.

(Vitzell smugglar till honom sedeln. Då Saxman fått den, ämnar han smita ut. Vitzell fattar honom i rockärmen och håller honom fast; gör ett tecken att Saxman bör betala Johan Andersson. Saxman fogar sig, går fram till Andersson och räcker denne sedeln).

SAXMAN.

Ja, som jag inte vill störa herrarnas samtal — jag hörde att min unge vän gärna ville tala ett ord med dig, Johan — så går jag nu. — Men det var sant, — — här har du en femma, kära bror. Jag har inte råkat dig på långa tider, fast den här har legat aflagd för din räkning. Var så god nu, och hjärtligt tack för lånet. Jag hade lite otur på knack den där kvällen, som guds barn gärna ha. Nå, adjö, adjö.

ANDERSSON.

(Tar emot sedeln förläget). Nå, inte var det nu heller så särskildt brådskande med den saken. Tack i alla fall. (Saxman går ut).

TIONDE SCENEN.

VITZELL. ANDERSSON.

VITZELL.

Var god och tag plats, min vän. (De sätta sig). Ni undrar väl hvad en obekant kan ha att säga er? — Jo, det är så, att jag i dag har haft besök af kyrkvärden Pettersson — — —

ANDERSSON.

Åhå! — Jaså. — — Nå, hvad ville han? Han ville väl ha en liten runa öfver mig, kan jag tro? — Jag fick en liten vink om det af — — — (Stannar förlägen i halfva meningen).

VITZELL.

(Hjälpsamt). Af Ingrid, ja. — Men det ser ut som om svärfar inte riktigt ville, hva? Han var arg som en geting.

ANDERSSON.

(Frimodigt småleende). Jag hör, att herrn har reda på alltsammans, så här är ingenting att krumbugta. — Jag kan ju godt förstå gubben. Det är

med flickor som med fruktträd. När en gammal man har vårdat dem så länge att frukten är mogen, så kommer gärna en af grannens pojkar och stjal frukten — han ber inte alltid gubben om lof — sådan frukt är till för att plockas af den, som har smak och inte af tandlösa gubbar. Jag och Ingrid har beslutat, att vi skall gifta oss och inte kan gubben skilja oss åt, om han så svärtade ner mig i *alla* landets tidningar. — Ert blad tar väl inte in det, eller hur?

VITZELL.

Naturligtvis inte. Men skulle vi inte kunna utfundera något sätt att taga gubben riktigt på det ömma, så att han skulle bli *för* partiet? Det är ju alltid trefligare, än när en skall gifta sig *mot* en faders vilja. — — Vänta lite. Han vill ju gärna bli landtdagsman?

ANDERSSON.

Det vill han visst — lika visst som en handelsman vill bli kommerseråd.

VITZELL.

Men Andersson lär liksom vara själfskrifven den här gången, tycktes det på honom, och det var visst *det* som grodde värst i honom, tyckte jag.

ANDERSSON.

För min egen del är jag inte så angelägen om den posten — än så länge. — Det kostar mer än

det maskar för en, som inte har mera godt om schaber än jag. Dessutom känner jag mig vara för ung. Jag ville gärna afstå min kandidatur till förmån för mera bepröfvade krafter.

VITZELL.

(Förnöjdt). Nå, då skall jag taga honom med pukor och trumpeter! Är han en bra och ansedd karl, så kan man hoppas få honom uppställd som kandidat?

ANDERSSON.

Rättänkande är han nog i det som rör det allmänna, men lite gammaldags, konservativ och skuggrädd också — fast det är ju de flesta kyrkvårdar och kanske landtdagsmän med för resten. — Nog skulle jag kunna göra lite för honom, om jag vill, det är inte fråga om det.

VITZELL.

(Gladt). Nå, då ropa vi: Hurra, factum est! Ty det är ju då så godt som ett faktum, att vi få honom upp på kandidatlistan. Faller han igenom vid valen är det inte vårt fel. Jag skall genast rafsas ihop några rader och föreslå honom, och när han nu om en stund kommer hit igen, skall jag säga, att Johan Andersson varit här och lämnat in den. Duger inte det?

ANDERSSON.

(Småleende). Gärna för mig. Kommer man inte fram längs den raka landsvägen, så är det väl ingen synd att gå genvägar. Hufvudsaken är ju att man kommer fram. — — Om jag nu vill gå med listan och bilda valmansförening, så *skall* han bli invald. Men nu får jag väl gå, innan han kommer.

VITZELL.

Nej, stanna ännu några ögonblick. Kanhända Andersson kan gifva mig upplysning i en sak. Här glunkas om, att direktören i banken har fuskat och författat lite oegentligheter. Jag kan inte komma ut att spana och är så litet bekant här än. Och Saxman, han törs ingenting. Andersson har väl inte händelsevis själf eller genom andra, hemligen eller uppenbarligen fått något väderkorn om saken?

ANDERSSON.

Ja, — — Ja, det vill säga, jag är medlem af direktionen.

VITZELL.

(Glädjestrålände). Nå, sjutton, då kunde jag ju aldrig träffat på en bättre källa att ösa ur.

ANDERSSON.

Ja, den ena tjänsten är den andra värd. Här var sammanträde i dag på morgonen, allt är upp-

dagadt och protokoll skrifvet. Det är elfva tusen, tvåhundra femtio mark och han har hållit på därmed i fyra år. Några af direktionsmedlemmarna tyckte, att saken borde tystas ner och att han skulle få tid på sig att skaffa pengar och ordna sina affärer. Men jag sade bestämdt nej och jag fick flere på min sida. Klockan nio i kväll häktas han, om han då inte har pengarna. Så långt gaf vi med oss. Har han pengar då, så slipper han — för hustruns och barnens skull — endast med afsättning från tjänsten. Det höll jag bestämdt på. Hvarför skall en sådan lymmel, som han, få sitta kvar på sin plats och vräka sig med andras pengar? Kanske han sedan en vacker dag kilar af till Amerika med hela kassan. Gif bara ett finger åt den lede, så tar han snart hela handen. — Men inte får han ihop nära toltusen till i afton. Stads-kassörn, som han är släkt med, törs inte röra de allmänna medlen, och själf har han ingenting. Och inte vet jag någon annan heller, som han i det här fallet kan vända sig till.

VITZELL.

(Belåtet). Tack! Nu gör jag extranummer. Land och Stad hade ingenting i går och kommer försent i morgon om vi äro raska. Jag kan väl lita på upplysningen?

ANDERSSON.

Jaa, det är dagsens sanning hvart ord jag sagt.

VITZELL.

I brist på annat så skall jag bjuda på en kär öfverraskning, kanske.

ELFTE SCENEN.

DE FÖRRA. INGRID.

(Vitzell öppnar dörren till sitt rum. Ingrid kommer småskrattande ut).

ANDERSSON.

(Förbluffad). *Du* här? — Skrifver du i tidningarna, eller går du och slår för tidningsherrarna?

INGRID.

(Skälmskt). Hvem vet hvad en kvinna kan hitta på ibland. Annars är det nog tidningsherrarna, som tro sig vara riktiga kvinnotjusare (ler mot Vitzell).

VITZELL.

(Med patos). Nej, hon kom hit för att rädda sin hjärtevän undan en grym faders nedsvärtande författarskap. (Skyndsamt). Men det får ni sedan tala om. Gå nu ut den här vägen. Kyrkvärden kan vara här hvilket ögonblick som helst och det är onödigt att han får se eder.

ANDERSSON.

Kom ut till mig med det snaraste och drick en tuting. Vi kan väl ha mycket att språka om — —

INGRID.

(Afbryter). Ja, och jag skall nog hitta på någon orsak att taga herr Vitzell med till prostgården.

VITZELL.

(Tar dem båda i hand). Tack, snälla Ingrid. Ja, och så hoppas jag, att jag med det snaraste blir bjuden till bröllop hos kyrkvårdens. Adjö, adjö. (Ingrid och Andersson gå ut).

TOLFTE SCENEN.

FÖRST VITZELL. SEDAN KYRKVÅRDEN.

(Vitzell sätter sig vid skrifbordet och raspar med stor ifver på ett papper. Efter en stund höres tunga steg utanför. Kyrkvården knackar på dörren några hårda slag — i skarp motsats till det första besökets försiktiga knackningar).

VITZELL.

Stig in! Stig in!

KYRKVÅRDEN.

(Inkommer med stram uppsyn). Go' middag! Tack för förr i dag. Nå är den nu vägd på vågskålen er och befunnen för lätt, hva? (Sätter sig).

VITZELL.

(Tar på sig en tankspridd min). Hör nu, kyrkvården, hette den där unge mannen inte Johan Andersson?

KYRKVÄRDEN.

(Argt). Jo, jag sade ju det.

VITZELL.

(Som förut). Vacker, stilig karl med godt förstånd. Han var här för en stund sedan.

KYRKVÄRDEN.

(Studsar till). De' va' sjutton! Har han? — Här? (Försiktigt). Hör nu, han fick väl inte se papperet?

VITZELL.

(Likgiltigt). Visst inte. Taltas naturligtvis inte om det en gång ens. — Men han ville ha in en bit i tidningen, han också — folk börjar värkligen intressera sig för bladet, glädjande nog.

KYRKVÄRDEN.

(Förbittrad). En bit i bladet? Då var det väl om mig? Ähhä, en sådan lymmel! — Ja, nu hjälper det inte, om också Ingrid står på knän och armbågar! — — Jaså, en bit om mig? (Stiger oroligt upp från stolen).

VITZELL.

Jaa, det stämmer.

KYRKVÄRDEN.

(Ond). De' va' då sjutton till kanalje! Vill gå och sätta in en gammal, aktad och hederlig man i ett sådant här uselt, lumpet skandalblad!

VITZELL.

(Reser sig från bordet, rätar på sig med värdighet).
Hvasaaa??

KYRKVÄRDEN.

(Som förut). Jo, de' sa' jag! Si på mig bara!
Ett skröpblad har ni — riktigt hvita plåstret; inte
hundra prenumeranter, kanske.

VITZELL.

(Öfverlägset). Nå, vi skall väl hålla oss till sa-
ken. Johan Andersson ville bara föreslå kyrkvär-
den till landtdagsman.

KYRKVÄRDEN.

(Förbryllad). De' va' sjutton! Ville han *det?* —
Det där går öfver mitt förstånd. Är han nu också
riktigt klar i knoppen?

VITZELL.

Det tror jag visst. Jo, artikeln kommer in i
morgon — ypperligt skrifven! Måtte vara en präk-
tig karl, förstår riktigt att samla glödande kol på
ovänners hufvud.

KYRKVÄRDEN.

(Nyfiket och misstänksamt). Kan man få titta på
honom?

VITZELL.

På Johan Andersson? Nej, han är bortgången.

KYRKVÄRDEN.

Nej, på artikeln.

VITZELL.

Ingalunda! Det strider mot alla redaktionsprincipskombinationer. (Gifver det långa ordet en särskild, högtidlig ton).

KYRKVÄRDEN.

(Envist). Kan man få höra den då?

VITZELL.

(Bestämdt). Nej, men kyrkvärden får läsa den i morgon kväll. Det värsta är att vi rakt inte ha plats för både den och kyrkvärdens artikel i samma nummer.

KYRKVÄRDEN.

(Lifligt). Nå, min kan vänta. — För resten — när jag tänker riktigt noga på saken, så kan jag taga min tillbaka. Han är kanske ändå inte en så stor fähund, när allt kommer omkring, hva?

VITZELL.

Ja, det vill jag också tro. Se, här, var så god! (Räcker honom papperet).

KYRKVÄRDEN.

Tackarmjukast! — Nå, hm, hvad tyckte han annars om honom? (De sätta sig igen).

VITZELL.

(Förtjust). Han såg riktigt bra och hederlig ut. Vore jag flicka, så skulle jag vara kär i honom på ögonblicket. Inte undrar jag alls på, att Ingrid — —

KYRKVÄRDEN.

De' va' sjutton! Säger han det! Ja, si, det kan också ibland vara tvärtom. En flicka kan också förvrída hufvudet på en karl — isynnerhet en sådan flicka, som Ingrid. Det säger jag, fast jag är hennes köttslige fader. (Tar sig fundersamt bak örat). — — — — — Vet herrn hvad vi gör? Vi rifva papperet i tusen bitar. Hva sjutton! Han har då aldrig gjort mig förtret på minsta vis, utom att flickan är tokig i honom. Men det är hennes fel lika mycket om inte *mer* än hans.

VITZELL.

Det är bra sagt. — Nå han har heller inte annars någon fläck på sig? Aldrig varit tilltalad inför rätta, hva?

KYRKVÄRDEN.

(Energiskt). Inte har han det. Ärlig är han och rättskaffens ända in i ryggmärgen.

VITZELL.

(Listigt). Ja, jag frågar bara, för jag tänkte på de där träckeltrådarna i tröjan — — —

KYRKVÄRDEN.

Nå, hvad skall vi nu tala om skräp! Skräddarn, som sir dåligt, hade lämnat där dem, naturligtvis.

VITZELL.

(Som förut). Men han har ju någon gång kommit pirum hem från stan, eller hur?

KYRKVÄRDEN.

Ja, det skulle då också betyda något. Jag skall säga (en förtrolig tydlig hviskning) att där har varit på våra kalas (pekar ut med handen för hvar och en som uppräknas) nämndeman, länsman, landtdagsmän och till och med kyrkvårdar — ingen nämnd och ingen glömd — som inte har sett fluga på vägg en gång.

VITZELL.

(Road). Ja, det tror jag nog. Men så är det ännu det, att han bara har en sjettedels mantal.

KYRKVÄRDEN.

Ja, men si jag har nog åt dem båda, och åt deras efterkommande med, om de bara inte bli så många som sanden på hafsens strand.

VITZELL.

(Tvärsäkert). Det tror jag visst, det. Han blir nog också kyrkvårdens svärson med tiden. Det spår jag.

KYRKVÅRDEN.

Hm! Vi få se hur det går med landtdagsvalet först.

VITZELL.

(Öfvertygande). Det går nog bra, vet jag. Han har tänkt säga till åt alla som ämnat rösta på honom — det lär nog vara en hel hop — att de inte skola rösta på honom, utan gifva sin röst åt kyrkvården, så nog kommer kyrkvården helt säkert in.

KYRKVÅRDEN.

(Upprymd). Såå, — — he, he, he! Då skulle man kanske kunna komma på middag hos generalguvernören. De säger, att han skall bjuda landtdagsmännen, hela surfven, på middag, och det lär skall vara lite *sablans* fina middagar med betjänter i hvita handskar bakom hvar stolkarm, och brännvinsflaskan lär inte skall få stå stilla alls, utan sir generalguvernören, att den står stilla och hvilat sig nånstans, så grälar han och komderar den i gång igen. — — He, he, he! (Skrattar förnöjd).

VITZELL.

(Ser också mycket road ut). Ja, ja, det kan nog ha sina behag att vara landtdagsman. — Men hör nu kyrkvården; skall vi inte återgå till saken? — — Hm. Jag vet ändå inte, om vi skall bry oss om att taga in den där artikeln af Johan Andersson. — — —

KYRKVÄRDEN.

(Häpen). Nå, hvarför det då? Hvad är där för något att grubbla öfver?

VITZELL.

(Allvarsamt). Jo, kyrkvärden sade ju nyss, att tidningen var ett skandalblad — —

KYRKVÄRDEN.

(Afbrytande). Äsch, hör nu — — —

VITZELL.

(Också afbrytande). — — hvita plåstret eller något ditåt.

KYRKVÄRDEN.

(Ångerfullt). Nå, bästa direktörn! Det vet han lika bra som jag, att jag inte hade någon mening med det. Det finns aldrig en själ, som bryr sig om hvad jag säger, när jag är arg. Då drar för resten alla människor till med dumheter — ingen nämnd och ingen glömd. — — (Inställsamt). Hör nu, skall vi gå ut och ta' oss en bit mat ihop? En liten gaffelbit på hotellet, hva? Jag bjuder. Så kan han få se Ingrid också — hon tål, ta' mig sjutton, att sis på.

VITZELL.

Det skulle nog vara roligt. Tack för det. Men jag får lof att sitta här, tills Saxman kommer.

KYRKVÄRDEN.

(Öfvertalande). Nå då kunna vi träffas på hotellet senare, kanske om ett par timmar. Jag har under tiden ett ärende att uträtta. En gammal bekant ville, att jag skulle hjälpa honom med ett lån. Det går löst på mera, än jag har när mig i dag, — fast kyrkvärden från Befnböle inte har en så tunn plånbok ibland — och därför får jag raska på innan banken stänges.

VITZELL.

(Lyssnar spändt). Ursäkta min påflugenhets! (Stiger upp och går några slag öfver golfvet). Men jag tycker att det är precis som om vi vore gamla bekanta nu, och jag skulle gärna vilja gifva kyrkvärden en vink om att inte gå och slänga bort pengar i onödan. Därför frågar jag: Är det bankdirektörn som skall få dem?

KYRKVÄRDEN.

(Förvånad). Ja, det stämmer. — Men det var en sjutton till karl! Allting vet han; han må väl inte kunna trolla, för så ser det ut.

VITZELL.

Bankdirektörn har öfver elvatusen marks balans och häktas i kväll, om han inte har pengarna. Får han pengar, så blir han afsatt ändå. Vill nu kyrkvärden punga ut de där elfva tusen, så gärna för mig, men — — —

KYRKVÄRDEN.

(Uppfarande). Hvad i helvete — — ursäkta, att jag svor, men i min häpnad, ser han, — — jåså kassörn har varit en sådan rackare! Nå därför må jag tänka, när han talte så vackert och ödmjukt med mig i dag om att få låna. Vi ha varit vänner i många år, men hädanefter är det väl ingen glädje mer af bekantskapen. — Jåså han blir afsatt, häktad var det ju, om han inte får låna. Nej, det skall fanken göra! De elva tusen markerna kan man använda bättre än så. — — Det här skall både han och tidningen ha godt af, det vill jag lofva. Jag kan nog också försöka plocka fram några auktionskungörelser, — hvarför skall det andra positivet alltid få dem. — — — Men hör nu — (tar Vitzell i armen). det är väl ingen anka, det där om Johan Andersson artikel?

VITZELL.

Visst inte! Visserligen kan man ju skämta lite ibland i ungdomens vår, men allvar skall vara allvar.

KYRKVÄRDEN.

(Högtidligt). Kan han svärja på det inför sittande nämnd om det gäller?

VITZELL.

(Äfven högtidligt). Jaa, och hålla vad om det också.

KYRKVÄRDEN.

Då är jag lugn! — Är han gift?

VITZELL.

Nej, men det finnes nog en flicka någonstans som tar mig en gång, när jag får mat och husrum åt henne tänker jag.

KYRKVÄRDEN.

Såå; är hon rik?

VITZELL.

Inte ett dugg! Men lika rar som kyrkvärdens Ingrid är hon.

KYRKVÄRDEN.

De' va' sjutton! Jaså, hon har ingenting? Annars kunde han nog behöfva en rik flicka, för tidningsskrifvare är alltid tombörsade, så många som jag har sett. — Men hur har han fått reda på det där om bankdirektörn? Jag har, ta' mig sjutton, inte hört ett dugg.

VITZELL.

(Hemlighetsfullt). En tidningsman vet allt hvad han vill veta. Han har alltid sina försänkningar.

KYRKVÄRDEN.

(Beundrande). De' va' en sjutton till pigg karl! Han blir visst också landtdagsman, han, med tiden.

Vi kunna kanske komma att träffas på generalguvernörens middagar. Men nu träffas vi säkert på hotellet efter något mer än en timme. Vill han taga den andra med, Saxman, så är han välkommen. Jag tyckte han såg så sugen ut i dag. — Nå, farväl nu, och glöm inte bort bjudningen. (Går ut).

TRETTONDE SCENEN.

VITZELL. FAKTORN.

VITZELL.

(Skrattar). En middag hos generalguvernören! Det är hans högsta lifsmål. — Nåja, hvar och en har sin måttstock, sa skraddaren, sålde kärnmjolk alntals. Mina funderingar gå väl i alla fall lite högre. — — Men nu skall här gnos! (Ringer).

FAKTORN.

(Inkommer i arbetsblus). Hvad är det fråga om?

VITZELL.

Vi skall ha ett extranummer i dag. Här är att börja med. (Räcker honom ett papper). Gör allt i ordning för tryckningen. Jag går ut nu, men kommer tillbaka efter ett par timmar. Vi böra ha bladet färdigt till klockan sex i kväll.

FAKTORN.

Bli det half eller hel nummer?

VITZELL.

Half bara. Det går nog bra på en halfva det vi har att säga i dag. Hufvudsaken är att det blir sagt. (Faktorn går. Då Vitzell blir ensam öppnar han dörren till sitt rum, och kastar en slängkyss inåt rummet).

VITZELL.

Jaså, hon har mig på främsta sidan i sitt album!

FJORTONDE SCENEN.

VITZELL. SAXMAN.

SAXMAN.

(Störtar in). Jag har sprungit som fan, öfver Helsingland. Men det var stoppsit. Inte ett bestämdt besked af någon själ. Men ugglor är där i mossen.

VITZELL.

(Triumferande). Då vet jag mer; jag vet alltihop. Elfva tusen tvåhundra femtio marks balans. Fyra års svindel. Häktas i afton klockan nio. Extrablad klara att utsändas af vår tidning. Nåå?

SAXMAN.

(Tillintetgjord). Du har väl inte skickat ut dem än? Olyckliga människa! — Jag blir inburad — skild från mina kära, små, värnlösa — — — —

VITZELL.

(Afbryter). — — matfriska småsaxmänner! Åh-nej, var du lugn Jumbo! Den som blir inburad, det är bankdirektörn. Är du en sådan rädd höna, så låt bladet ligga, tills konkurrenten har kommit ut i morgon. — Var modig *en* gång, din stöfvel! *Jag* ansvarar för allting den här gången, för böterna också om det skulle gälla, hvilket det nu inte kommer att göra.

SAXMAN.

Så låt det braka löst då! (Sjunker förintad ner på en stol med händerna för ansiktet. Ser slutligen misstänksamt upp). — Hör du, jag förstår inte hur du, som är ny här, kan få veta allting, när jag inte kan få fram ett dugg. — — — — Hör du, — du går kanske och funderar på att äta ut mig, för att själf få tidningen omhand. — — Ja, ja, gör du ditt värsta bara!

VITZELL.

Skäms du inte, gamle Gnällstedt från Jämmerdalen! (Lägger sin hand på hans axel). Vet du, hvad jag funderar på? Jo, jag skall bjuda dig på festmiddag, som den rike kyrkvärden ifrån Bemböle

skall betala, ser du. Och till efterrätt bjuder han på auktionsannonser, hör du, gamle Jumbo. Man skall bara ta' folk rätt, det är ditt eget valspråk. Gamle, sure, trumpne hvalross, kom nu!

SAXMAN.

(Uppklarnande). Festmiddag! Är du — är du vriden, karl? Men gud välsigne dig och kyrkvärden, som skall betala! Jag har förbaska mig inte mer än sjuttifem penni till mat åt dem allihop därhemma i dag, för att resten gick till skomakarn. — Hur kan du få folk att bjuda på festmiddag? Den konsten har inte lyckats för mig på många herrans år.

VITZELL.

Man kan hvad man vill, när man bara vill hvad man kan.

SAXMAN.

Men bra gjordt af dig var det i alla fall — både det där om middagen och allt det andra med. Här skall mås! (Tar sin hatt).

VITZELL.

Af själfva sjutton, som han älskar att säga, vår älskvärde kyrkvärd. (De gå).

Ruots. haustus. 3.

På Söderström & C^{OS} förlag.

UNGDOMSFÖRENINGARNAS TEATERBIBLIOTEK:

- I. **PARUS ATER: I Trolldoms Garn.** Drama-
tiskt enaktsstycke. Pris 75 p.
- II. **ESTER MATTSSON: Prosten och hans son.**
Enaktare. Pris 75 p.
- III. **PARUS ATER: Från mormors tid.** Drama-
tiskt enaktsstycke i tre avdelningar. Pris 75 p.
- IV. **FINA BENGTS: När Stampens Maja va ti
huvustan.** Dialog. Pris 75 p.
- V. **PARUS ATER: Far super.** Dramatiskt stycke
i en akt. Pris 75 p.
- VI. **PARUS ATER: Lump-Lenas testamente.**
Dramatiskt stycke i två tablåer. Pris 75 p.
- Handbok i Hembygdsforskning.** Pris 3: 50.
- ANNA COLLAN: Svenska Talövningar.** Pris
1: 50.
- ALFONS TAKOLANDER: Lantfolkskolans om-
daning.** Pris 4: 25.

Pris: 75 p.